

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р АТАНАС КАРАФЕЗЛИЕВ

преподавател в катедра „Камерна музика и съпровод“

Инструментален факултет, НМА „Проф. Панчо Владигеров“

относно дисертационен труд за присъждане на образователната и научна
степен „ДОКТОР“, представен от

КРИСТИЯН ДИЯНОВ КАЛОЯНОВ

редовен докторант към катедра „Камерна музика и съпровод“

Инструментален факултет, НМА „Проф. Панчо Владигеров“

на тема:

**„Интерпретационни и ансамблови проблеми в квартетите на
Паул Хиндемит и Оливие Месиен за кларинет, цигулка, виолончело и
пиано в контекста на европейската камерна музика на XX век
за този вид ансамбъл“**

БИОГРАФИЧНИ ДАННИ:

Кристиян Диянов Калоянов е роден на 21.02.1988 г. в гр. Шумен. От 4 годишен живее в София.

Образование:

1994-2000 г. - ДМШ на НМУ „Любомир Пипков“ със специалност пиано с преподавател Александър Василенко.

2000-2002 г. - кларинет с преподавател Данчо Радевски.

2002-2007 г. - НМУ „Любомир Пипков“ със специалност кларинет с преподавател Данчо Радевски.

2007-2011 г. – бакалавърска степен в НМА „Панчо Владигеров“ - кларинет в класа на проф. Димитър Димитров.

2011-2012 г. – магистърска степен в НМА „Панчо Владигеров”- кларинет в класа на проф. Петко Радев.

2012-2013 г. – специализация в НМА „Панчо Владигеров”-кларинет при проф. Петко Радев.

От 2014 г. е зачислен за редовна докторантура по камерна музика - кларинет с научен ръководител проф. Атанас Атанасов.

Творчески път като член на Камерен ансамбъл „СИЛУЕТИ“:

От 2009 г. Калоянов е в класа по камерна музика на проф. Венцеслав Николов, заедно с група студенти с общи възгледи и идеи. Съвместно са имали участия в много концерти (в Камерна зала „България”, в НМА „Панчо Владигеров”, в Немското и Австрийското посолство, в София и в страната), фестивали (Салон на изкуствата 2012) и майсторски класове. Участвали са в концерти и записи за БНР.

През 2012 г. поставят „Силуети” за име на камерния ансамбъл и същото лято участват с него в ISA 22. International Sommerakademie PragWienBudapest.

През 2017 г. „Силуети“ е поканен като гост-ансамбъл към Европейската академия за камерна музика (ЕСМА), която е основана във Виена от проф. Хато Байерле (виолист на „Албан Берг квартет”) и проф. Йоханес Майзел (ръководител катедра камерна музика към Universität für Musik und darstellende Kunst Wien). От тогава насам, Калоянов участва с ансамбъла на няколко сесии, които включват уроци с изявени преподаватели, сред които и гореспоменатите, концерти и записи в Австрия, Франция и Швейцария.

Кристиян Калоянов е участвал като солист на различни оркестри в България, сред които са:

Софийска Филхармония, 30 юни 2011 г. с дир. Алексей Корниенко,

Оркестъра на НМА „Панчо Владигеров” през 2009, 2011 и 2013 г.

Младежкия оркестър на Classic FM радио през 2004 и 2007 г. с дир. Деян Павлов,

Нов Симфоничен оркестър през 2006 г. с дир. Росен Миланов,

Симфониета София през 2006 и 2019 г. с дир. Свилен Симеонов,

Габровски камерен оркестър през 2017 и 2018 г. с дир. Иван Стоянов и др.

Награди на Кристиян Калоянов:

Участие в майсторския клас на Никола Балдери и отличен за един от най-добре представилите се на курса – 2004 г.,

Втора награда на Първи международен конкурс „Млади виртуози” София 2004 г. специалност кларинет,

Втора награда на Втори международен конкурс „Млади виртуози” София 2005 г. специалност кларинет,

Първа награда на XX Национален конкурс за млади инструменталисти и певци „Св. Обретенов” Провадия – специалност кларинет 2006 г.,

Втора награда на XXII Национален конкурс за млади инструменталисти и певци „Св. Обретенов” Провадия – специалност кларинет 2010 г.,

Първа награда на международен конкурс „Млади виртуози” София 2007 г. специалност „Камерна музика” – духови ансамбли,
Втора награда от Академичен конкурс – 2008 г. по повод „100 години от рождението на проф. Марин Големинов” за интерпретация на камерно произведение и др.
От 2017 г. Кристиян Калоянов е солист-кларинетист, помощник водач на група в Симфоничния оркестър на БНР.

От биографията на Кристиян Калоянов е видно, че се касае за един твърде млад, но с дълъг и богат творчески път на развитие музикант. Калоянов преминава всички образователни степени, за да достигне до реализацията на това научно изследване. Впечатляващ е огромния брой майсторски класове и академии по камерна музика, които са помогнали на кандидата да получи солидно образование и мотивация да напише настоящия дисертационен труд. Участвал е като солист в програмите на редица български оркестри под палката на именити диригенти. Това показва един натрупан опит още в много ранна възраст, зрялост за световните музикални сцени. Големия брой награди от наши и международни конкурси говори за един много добре подготвен и талантлив солов и камерен изпълнител. Калоянов е и помощник водач на кларинетовата група на един от най-престижните наши оркестри – този на Симфоничния оркестър на БНР.

В основата на художествено творческата докторантура на Кристиян Калоянов стои дисертационен труд на тема: „Интерпретационни и ансамблови проблеми в квартетите на Паул Хиндемит и Оливие Месиен за кларинет, цигулка, виолончело и пиано в контекста на европейската камерна музика на XX век за този вид ансамбъл“. Трудът е много добре структуриран. Съдържа увод, пет основни глави, заключение, две приложения и библиография.

Още в увода на дисертационния труд Калоянов изтъква уникалността на видът ансамбъл – кларинет, цигулка, виолончело и пиано в България и оттам произтича особената важност и полезност на изследването. Методът на изследване е аналитичен, а особено важен е интерпретационния подход, който помага на автора да вникне в проблематиката и да анализира „отвътре” ансамбловите специфики и особености. Калоянов е свирил многократно на сцена и е реализирал записи на разглежданите произведения. В дисертацията, авторът си поставя за цел да разгледа проблемите, които засягат интерпретацията и ансамбъла, анализират се интонацията, звуковия баланс, проблемът със съчетанието на тембрите, провеждането на музикалната мисъл, характерът на музиката, изграждането на драматургията, задълбочаването в нотния текст и идеите на композиторите Хиндемит и Месиен, комуникацията между изпълнителите в ансамбъла. Целта е постигната в цялост. Трудът може да бъде от полза за изпълнители, на които им предстои да работят по произведенията, за да си изградят концепция за своя индивидуална интерпретация.

Глава първа е озаглавена „Поглед върху музиката на XX век. Мястото на квартетите за цигулка, виолончело, кларинет и пиано от Оливие Месиен и Паул Хиндемит в тази епоха. Други произведения за този вид ансамбъл композирани в периода 1900-2000 г.”. В тази глава Калоянов прави кратък исторически преглед, анализирайки социалните и икономически условия при които творят композиторите на XX век. Преминавайки с детайлно познаване през емблематични за епохата камерни произведения на Шьомберг и Стравински той извежда квартета на Месиен като един от акцентите на труда, заедно с

този на Хиндемит. Излага богата информация за аналогични квартети от български композитори за този състав.

Втора глава е озаглавена „Оливие Месиен и „Квартет от края на времето“. По изключително интересен начин авторът на труда запознава с живота на Месиен и историята на написване на творбата. На моменти текстът излиза от рамките на сухия научен стил и отново се връща към строгия език и терминология. Много убедително се разкрива виждането на композитора за основните изразни елементи в музиката и се правят важни изводи за неговите композиционните техники.

Трета глава е озаглавена „Интерпретационни и ансамблови проблеми в произведението на Оливие Месиен“. Тази част от дисертационния труд е чисто аналитична. По блестящ начин се анализират седемте части на квартета, вниква се много дълбоко в смисъла и съдържанието на творбата от гледна точка на изпълнителя. Дадена е точна рецепта за разрешаване на интерпретационните и ансамблови проблеми, а това е основната цел на дисертационния труд. Приложени са достатъчен брой нотни примери, илюстриращи и подкрепящи анализа.

Четвърта глава е озаглавена „Паул Хиндемит и неговия Квартет за цигулка, виолончело, кларинет и пиано.“, а пета – „Интерпретационни и ансамблови проблеми в Квартета на Хиндемит.“ Подобно на втора и трета глава на труда, където се анализира композиционния стил на Месиен и изпълнителските проблеми в неговото произведение, тук се прави много ясен и подробен анализ на Квартета на Хиндемит. Отново личи отлично познаване на материята и изключителна грамотност в научното изследване.

В глава шеста Калоянов прави съпоставка на двата квартета, което по убедителен начин затваря рамката на структурата на труда и показва зрялост не само в теоретичната но и в инструменталната му подготовка. Само инструменталист-изпълнител на тези творби може да направи такава веща съпоставка.

В заключението се обобщават направените в труда анализи на интерпретационните и ансамблови проблеми в двете камерни творби и отправните точки за решаването им.

Приносите на дисертационния труд са изведени отделно както следва:

„Настоящият труд дава отправни точки за преодоляването на ансамбови и интерпретационни проблеми в квартетите на Оливие Месиен и Паул Хиндемит. Текстът се основава на базата на моя опит в установен камерен ансамбъл, с който многократно съм изпълнявал и записвал двете произведения, а работата ми над тях през годините е под наблюдението на изявени преподаватели в страната и извън нея, като техните имена присъстват в текста.

В труда се обръща внимание на композиторите с по-значими камерни произведения (в XX век) за кларинет, цигулка, виолончело и пиано, съпоставени с двете произведения на Хиндемит и Месиен.

Представен е подреден списък с документалните и студийни записи за БНР на произведенията за камерен състав от кларинет, цигулка, виолончело и пиано. Има информация за времето, мястото и изпълнителите, участващи в записите.

Направен е сравнителен анализ на двата изследвани квартета.

В труда се изследват и анализират композиционните похвати на Оливие Месиен, използвани в разглежданото камерно произведение.

Чрез този труд се обогатява литературата на български език, благодарение на информацията за разглежданите автори и техните произведения за кларинет, цигулка, виолончело и пиано в контекста на

музиката на ХХ век. Приноси са и направените анализи, решаването на поставените въпроси и проблеми, посочените възможности за преодоляване на трудностите при изпълнение на творбите.”

Така точно и систематизирано е описан приносния характер на труда.

В Приложение 1 Калоянов е съставил своеобразен каталог, включващ списък от шест произведения и техните автори, за кларинет, цигулка, виолончело и пиано, композирани в периода 1900-2000 г. Събирането на тези творби на едно място също има своя приносен характер.

Ползваната литература, документални филми и записи за написване на дисертационния труд е достатъчна и съдържа 21 източника.

В Приложение 2, като допълнение към дисертационния труд, за да се изпълнят изискванията за художествено творческа докторантура, Калоянов предлага следната концертна дейност:

Цикъл от два концерта на Камерен ансамбъл „Силуети” на 9.03.2014 г. и 12.04.2014 г., обединени под заглавието „Контрасти”, състояли се в Камерна зала „България” със съдействието на национален фонд „Култура” и Софийска филхармония. Програмите включват триа и квартети от В. А. Моцарт, Й. Брамс, М. Равел, Д. Мийо, Б. Мартину, Л. Пипков, В. Казанджиев и К. Илиев.

Концерти на проф. Венцеслав Николов, Камерен ансамбъл „Силуети” с участието на Галя Симеонова (сопран), Наталия Афеян (мецосопран) и Александър Джамбазов (флейта): в НБУ на 10.03.2015г., в рамките на фестивала „Мартенски музикални дни” в Русе на 15.03.2015г., в Първо студио на БНР на 17.03.2015г., в „V Академични пролетни четения 2015г.” НМА на 01.04.2015г. Програма: „Лунният Пиеро” от А. Шьонберг, „Ходът на Времето” от Й. Дафов.

Представяне на първото издание на Фестивал за камерна музика „Agitato” в София, 20-29 ноември 2015г., организиран от Камерен ансамбъл „Силуети” и Дуо „Колаж“. Зала на БАН.

В програмите на концертите са включени следните произведения изпълнени от Камерен ансамбъл „Силуети”:

Клавирен квартет от Моцарт (Es dur) за цигулка, виола (кларинет), виолончело и пиано,

Сюита „История на войника” от Стравински за кларинет, цигулка и пиано,

Скерцо от клавирен квартет на Брамс „Цингарезе”,

„Квартет за края на времето” от Месиен.

Концерт в рамките на второ издание на Фестивал „Agitato” 2016г. 1 студио на БНР.

Програма:

Трио за кларинет, виолончело и пиано от Александър фон Цемлински.

Трио „Контрасти” за цигулка, кларинет и пиано от Бела Барток.

Трио за цигулка, виолончело и пиано от Пьотър Илич Чайковски, оп. 50

Концерт в рамките на трето издание на фестивал „Agitato” 2017 г. 1 студио БНР.

Програма:

Клавирното трио от Морис Равел,

„Миражи” за цигулка, виолончело, кларинет и пиано от Васил Казанджиев

Квартет за цигулка, виолончело, кларинет и пиано от Паул Хиндемит.

Участие в рамките на фестивал „К&К“ Австрия 2018г.

Представяне на произведението „Миражи” за цигулка, виолончело, кларинет и пиано от Васил Казанджиев.

В заключение, бих искал да изразя своите лични впечатления от Кристиян Калоянов. Това е един от най-перспективните български инструменталисти, с многостранни интереси и впечатляващо развитие. Присъствал съм на много от концертните изяви, изброени по-горе и съм се убедил многократно в неговите качества на изряден солов и камерен изпълнител. В работата си като солист на Симфоничния оркестър на БНР, Калоянов се проявява като дисциплиниран и отговорен солист-оркестрант. Неведнъж ние, неговите колеги, а и публиката у нас и в чужбина се е възхищавала от

виртуозните и музикални кларинетови сола, които той изпълнява с отношение и талант.

В контекста на казаното до тук, изразявам своето положително становище, като предлагам да бъде присъдена научната и образователна степен „доктор” на Кристиян Диянов Калоянов, редовен докторант към катедра „Камерна музика и съпровод”, ИФ към НМА „Проф. Панчо Владигеров“.

Дисертационният му труд има приносен характер като теоретична и научна разработка, а представената концертна дейност е в обем и качество, които са достатъчни за покриване на заложените изисквания на художествено творческата докторантура.

София, 13 май 2019,

Проф. д-р Атанас Карафезлиев